

SELKÄYDINVAMMAISTEN HOITO, KUNTOUTUS JA ELINIKÄINEN SEURANTA - ASETUKSEN HENKI TOTEUTUU VAIN OSITTAIN

Keskittäminen tarkoittaa akuuttivaiheen tehokasta ja tarkoituksenmukaista hoitoa ja kuntoutusta osaavan moniammatillisen kuntoutukseen erikoistuneiden ammattilaisten toimesta. Akuuttivaiheen kuntoutus tulee aloittaa viivyttämättä ja sen tulee olla aktiivista sekä se tulee toteuttaa yhtäjaksoisena ja monipuolisena. Akuuttivaiheen kuntoutuksen tulee antaa vammautuneelle riittävät valmiudet tiedollisesti ja taidollisesti, jotta hän kykenee elämään mahdollisimman itsenäistä elämää sekä olemaan aktiivinen yhteiskunnan jäsen. Kuntoutuksen ja seurannan merkitys konkretisoituu henkilön kotiutuessa arkeen. Akuuttivaiheen kuntoutusta ei pidä hoitaa puutteellisin resurssein ja kuntoutushenkilökunnan ammatillinen osaamisen tulee olla korkealla tasolla.

Selkäydinvammaiset Akson ry on ollut luomassa asetusta selkäydinvammaisten akuuttivaiheen hoidon, sen jälkeisen välittömään kuntoutuksen sekä elinikäiseen monialaisen hoidon ja seurannan keskittämisestä kolmeen yliopistolliseen sairaalaan (myöhemmin selkäydinvammakeskukset eli SYV-keskukset). Keskittämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksessa erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä (582/2017).

Akson on huolissaan kuntoutusaikojen liiallisesta lyhentämisestä ja seurannan tehottomuudesta

Saamamme palautteen mukaan asiakkaita lähetetään kotiin liian aikaisin ja epäsovivilla apuvälineillä. Akuuttivaiheen kuntoutus on epäonnistunut, jos vammautunut ei kuntoutusjakson lyhyden vuoksi ole ehtinyt oppia tarvittavia kykyjä selviytyäkseen kotona. Tästä johtuen hän tarvitsee kotona avustajaa, vaikka olisi mahdollista olla omatoiminen. Tämä vaikuttaa merkittävästi vammautuneen sosiaalisiin suhteisiin, yhdenvertaiseen osallistumiseen yhteiskunnassa, kuten esimerkiksi harrastamiseen ja mahdollisuuteen palata takaisin työelämään tai opiskelemaan.

Akuuttivaiheen kuntoutuksen hyödyt sekä opitut taidot heikkenevät oleellisesti, jos vammautunut siirretään terveyskeskukseen odottamaan pääsyä kotiin. Siirtymävaiheessa tulisi hyödyntää kuntoutuskeskuksia, jossa vammautunut voisi jatkaa kuntoutumista ja opetella elämistä vamman kanssa, kunnes pääsee siirtymään kotiin normaaliin arkeen. Kuntoutuskeskuksissa kansakuntoutujilta saadun vertaistuen arvo on mittaamaton vastavammautuneelle henkilölle, joskus jopa elämää muuttava.

Akson on huolissaan alueellisista eroavuuksista hoidossa ja hoitoon pääsyssä

Asetuksen tavoitteena on keskittää selkäydinvammojen hoito vammatasosta ja toimintakyvystä riippumatta SYV-keskuksiin. Asetukseen kirjattu elinikäinen monialainen hoito ja seuranta eivät aina toimi ja asiakkaita on ohjattu seurantaan muualle, jossa ei voida taata riittävän ammattitaitoista ja monialaista osaamista. Asiakasta ei myöskään aina ole tiedotettu riittävän ymmärrettävästi hoitoon ohjauksesta. Nämä epäkohdat heikentävät asetuksen tavoitteita vahvistaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, riittävää osaamista palveluja tarjoavassa ja hoitavassa yksikössä sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Aksonin näkemyksen mukaan toimiva selkäydinvammaisten hoito-organisaatio tarkoittaa hyvää keskitettyä hoitoa, kuntoutusta ja monialaista seuranta sekä kaikille selkäydinvammaisille oikeutta päästä SYV-keskukseen

Selkäydinvammaiselle henkilölle elinikäinen monialainen hoito ja seuranta tarkoittavat suoraa, toimivaa ja tehokasta yhteyttä SYV-keskukseen. Käytännössä tämä edellyttää riittävää ja osaavaa puhelinneuvontaa sekä mahdollisuutta hakeutua hoitoon vastaanotolle selkäydinvamman aiheuttamien komplikaatioiden vuoksi sekä myös nettivastaanottoa. Selkäydinvammakeskuksen perustehtävä on hoitaa ja arvioida vamman seuraamuksia sekä estää ja hoitaa niiden aiheuttamia komplikaatioita. Tämän toteutumiseksi tarvitaan selkeä työnjako muiden erityissairaanhoidon polikliinikoiden ja perusterveydenhuollon kanssa, mutta myös neuvontaa ja konsultaatiota.

Selkäydinvammaiset Akson ry vetoaa tällä kannanotolla OYS, TAYS ja HUS SYV-keskuksiin sekä Sosiaali- ja terveysministeriöön tarvittavien toimenpiteiden järjestämiseksi, jotta asetuksen henki ja tavoite toteutuvat ja jokainen selkäydinvammaisen henkilö Suomessa on yhdenvertaisessa asemassa hoidon osalta - vammatasosta, vamman syntymekanismista tai asuin- ja hoitopaikasta riippumatta. Selkäydinvammaisten akuuttivaiheen hoidon, sen jälkeisen välittömän kuntoutuksen sekä elinikäinen monialaisen hoidon ja seurannan keskittämistä asetuksen mukaisesti nyt toimiviin SYV-keskuksiin on kaikkien etu, myös taloudellisesti.

Helsingissä kansainvälisenä selkäydinvammapäivänä 5.9.2019
Selkäydinvammaiset Akson ry:n hallitus

Lisätiedot: Anni Täckman, järjestöpäällikkö p. 050 329 7899 tai anni.tackman@aksonry.fi

Selkäydinvammaiset Akson ry on perustettu vuonna 2009 yhdistämään selkäydinvammaisia sekä ajamaan selkäydinvammaisten ja heidän läheistensä etuja. Yhdistys edustaa noin 900 jäsentään, noin 10 000 selkäydinvammaista henkilöä sekä 500 vuosittain vammautuvaa henkilöä Suomessa. Yhdistyksen tavoitteita ovat mm. selkäydinvammaisten akuuttivaiheen hoidon ja sen jälkeisen välittömän kuntoutuksen sekä monialaisen elinikäisen seurannan kehittäminen yhdessä selkäydinvammakeskusten kanssa, vamman seuraamuksiin liittyvän tiedon jakaminen, selkäydinvammaan liittyvän tutkimuksen edistäminen Suomessa.